

Iranin mielenosoitukset ja niiden jälkeinen tilanne tammikuussa 2026

Katsauksessa käsitellään Iranissa 28.12.2025 puhjenneita poikkeuksellisen laajoiksi levinneitä mielenosoituksia sekä niiden ennennäkemättömän väkivaltaista tukahduttamista 8.-9.1.2026. Katsaus perustuu julkisiin lähteisiin, joita on seurattu 26.1.2026 asti. Iranin tietoliikenneyhteydet ulkomaailmaan olivat katsausta laadittaessa edelleen pääosin estetyt, mikä on rajoittanut tiedonsaantia.

1. Tapahtumien kulku

Iranissa puhkesi 28.12.2025 valuuttakurssin äkillisen romahduksen ja pitkään jatkuneen korkean inflaation aiheuttaman ostovoiman heikkenemisen käynnistämiä poikkeuksellisen laajoiksi levinneitä mielenosoituksia, jotka päättyivät turvallisuusjoukkojen ennennäkemättömään väkivallan käyttöön 8.-9.1.2026.¹ Mielenosoitukset levisivät spontaanisti Teheranin basaarikauppiaiden keskuudesta yliopistoihin, köyhyydestä kärsiviin kaupunkeihin ja ammattijärjestöihin, kunnes ne lopulta vuosien 2017–19 vastaavanlaisten taloushuolista alkaneiden protestien lailla paisuivat laajaksi islamilaisen hallinnon kaatumista ajaneeksi kansanliikkeeksi.² Iranin viranomaiset pyrkivät ensin tuomaan helpotuksia mielenosoittajien taloudelliseen ahdinkoon³, mutta protestien luonne muuttui hallinnon olemassaoloa uhkaavaksi Yhdysvaltain presidentti Donald Trumpin esitettyä sotilaallisen väliintulon mahdollisuutta ja Iranin oppositiossa johtoasemaan pyrkivän entisen kruununprinssi Reza Pahlavin kutsuttua suuret kansanjoukot kaduille 8.1.2026.⁴ Institute for the Study of War - tutkimuslaitoksen seurannan mukaan laajoja mielenosoituksia esiintyi 8.-9.1.2026 välisenä yönä lähes kaikissa Iranin maakunnissa.⁵

Mielenosoitukset päättyivät 8.-9.1.2026 Iranin turvallisuusjoukkojen katkaistua koko maan tietoliikenneyhteydet ja tapettua ja haavoitettua tuhansittain mielenosoittajia ampumalla rakennusten katoilta sekä moottoripyörien ja muiden ajoneuvojen kyydistä väkijoukkoon tietokatkon aikana.⁶ Iranin kaduilla on raportoitu mielenosoitusten laantumisen jälkeen vahvasti aseistettujen turvallisuusjoukkojen läsnäolosta, useiden tuhansien ihmisten pidätyksistä ja viranomaisten tarkastuspisteistä, joilla tutkitaan ulkona liikkuvien puhelimia ja autoja.⁷ Merkittäviä määriä kuolleita ja haavoittuneita on raportoitu ainakin Teheranista, Karajista, Rashtista, Isfahanista, Mashhadista, Kermanshahista ja Gorganista.⁸ Iranin tietoliikenneyhteydet maan ulkopuolelle ovat pysyneet lyhytaikaisia poikkeuksia lukuun

¹ NYT 25.1.2026; CNN 23.1.2026.

² EPC 12.1.2026; Engelsberg Ideas 6.1.2026.

³ RUSI 19.1.2026.

⁴ FT 9.1.2026; CNN 23.1.2026.

⁵ ISW 9.1.2026.

⁶ The Sunday Times 17.1.2026; NYT 25.1.2026; CNN 23.1.2026.

⁷ HRANA 26.1.2026; NYT 16.1.2026; FT 18.1.2026.

⁸ AI 14.1.2026; HRW 16.1.2026; RFE/RL 21.1.2026; The New Yorker 22.1.2026; Iran International 25.1.2026.

ottamatta pääsääntöisesti katki mielenosoitusten tukahduttamisesta 8.1.2026 lähtien, mikä vaikeuttaa tarkan ja ajantasaisen tiedon saamista tapahtumien laajuudesta.⁹

2. Mielenosoitusten vaikutukset siviilien tilanteeseen

Tietoliikennekatkoksen ja Iranin viranomaisten peittelyn takia arviot kuolonuhrien ja haavoittuneiden määrästä ovat vielä epävarmoja. Lääkärien, silminnäkijöiden ja vuodettujen viranomaisraporttien perusteella Iranin tilannetta seuraavat mediat ovat arvioineet mielenosoitusten yhteydessä kuolleen jopa 30 000–36 000 ihmistä yli 400 kaupungissa valtaosin vallankumouskaartin ja sen alaisten puolisoitaallisten basij-joukkojen sotilasaseilla ampumina.¹⁰ Lääkärien Iranissa muodostaman verkoston arvion mukaan useimmat kuolonuhreista olivat alle 30-vuotiaita. Haavoittuneiden määräksi lääkärien verkosto arvioi jopa yli 300 000, mutta arviointia vaikeuttaa haavoittuneiden pelko mennä hoidettavaksi sairaaloihin, joista turvallisuusjoukot ovat käyneet etsimässä ja pidättämässä mielenosoittajia ja myös ampuneet heitä kuoliaiksi. Pelkästään yhdellä klinikalla Teheranissa hoidettiin 7000 turvallisuusjoukkojen ampumien pellettien aiheuttamaa silmävammaa.¹¹ Yhdysvalloista käsin verkostojensa avulla Iranin ihmisoikeustilannetta yksityiskohtaisesti seuraava Human Rights Activists in Iran -kansalaisjärjestö oli 25.1.2026 mennessä kyennyt vahvistamaan lähes 6000 mielenosoituksissa kuolleen henkilöllisyyden ja selvitti vielä 17 000:n tilannetta. Kuolleiden joukossa on vahvistettu olleen kymmeniä lapsia. Järjestön mukaan ainakin lähes 8000 ihmistä oli haavoittunut vakavasti mielenosoitusten yhteydessä.¹² Iranin viranomaisten virallisesti ilmoittamien lukujen mukaan kuolleita oli 3117, joista 2427 oli 'viattomia' ja loput 'terroristeja'.¹³

Iranin turvallisuusjoukkojen jäsenten on raportoitu uhkailleen kuolleiden mielenosoittajien perheitä. Heidän koteihinsa on tehty ratsioita, puhelimia tutkittu ja heiltä on kiristetty suuria rahasummia ruumiiden luovuttamista vastaan. Hautajaisten osallistujamääriä on rajoitettu voimakkaasti uusien levottomuuksien pelossa. Viranomaisten on myös raportoitu painostaneen perheitä rekisteröimään kuolleita omaisiaan basij-joukkojen jäseniksi, jotta mielenosoituksissa kuolleiden turvallisuusjoukkojen määrä näyttäisi todellista korkeammalta.¹⁴ Mielenosoitusten yhteydessä raportoitiin ainakin 200 poliisin ja muun turvallisuusviranomaisen kuolemista ja mittavista vahingoista infrastruktuurille ja moskeijoille.¹⁵

Human Rights Activists in Iran -järjestön mukaan mielenosoitusten yhteydessä ja niiden jälkeen on 25.1.2026 mennessä pidätetty eri puolilla maata yli 40 000 ihmistä, joiden olosuhteista ei ole tietoa, sillä heidän yhteydenpitoaan asianajajiin ja perheenjäseniin on rajoitettu. Pidätettyjen joukossa on ollut erityisesti opiskelijoita ja mielenosoitusten osallistujiksi tai tukijoiksi epäiltyjä henkilöitä. Lisäksi ainakin 11 000 ihmistä on joutunut käymään Iranin eri turvallisuusviranomaisten pitämässä kuulusteluissa. Iranin valtiollinen media on televisioinut 240 pidätetyn pakotetut tunnustukset.¹⁶ Center for Human Rights in Iran -ihmisoikeusjärjestön mukaan pidätettyjen joukossa on satoja alle 18-vuotiaita.¹⁷ IranWire-uutissivuston raportoinnin

⁹ RFE/RL 20.1.2026; HRANA 26.1.2026.

¹⁰ Bloomberg 22.1.2026; Iran International 25.1.2026; TIME 25.1.2026.

¹¹ The Sunday Times 17.1.2026.

¹² HRANA 26.1.2026.

¹³ IranWire 22.1.2026.

¹⁴ BBC 15.1.2026; Iran International 15.1.2026.

¹⁵ RUSI 19.1.2026; HRANA 26.1.2026.

¹⁶ HRANA 26.1.2026.

¹⁷ CHRI 23.1.2026.

mukaan mielenosoituksiin rauhanomaisesti osallistuneille on annettu 19.1.2026 kolme päivää aikaa itse ilmoittautua poliisille, jos he haluavat välttyä ankarilta rangaistuksilta.¹⁸ Iranin oikeuslaitoksen johtaja on uhannut väkivaltaisuuksiin ja julkisen omaisuuden vahingoittamiseen syyllistyneitä mielenosoittajia pikaoikeudenkäynneillä ja kuolemantuomioilla. Toistaiseksi mielenosoittajien teloituksia ei ole kuitenkaan toimeenpantu.¹⁹

3. Mielenosoitusten vaikutukset poliittiseen ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen

Iranin kansainvälispoliittinen tilanne on erittäin jännittynyt mielenosoitusten ja niiden kukistamisen seurauksena. Yhdysvallat on siirtämässä sotakalustoa Lähi-itään.²⁰ Iranin taloudellisen tilanteen voi odottaa jatkavan kehitystään entistä heikompaan suuntaan seurauksena Yhdysvaltain presidentti Trumpin uhkaamista uusista 25 prosentin tullimaksuista Iranin kanssa kauppaa käyville maille.²¹ Myös EU:n on uutisoitu suunnittelevan uusia pakotteita mielenosoituksen tukahduttamisessa mukana olleita tahoja vastaan.²²

Maasta saatavan raportoinnin perusteella Iranin yhteiskunnan kuvataan lamaantuneen mielenosoitusten jäljiltä. Useimmat yliopistot ja yritykset ovat pysyneet suljettuina, ja peruselintarvikkeiden hinnat ovat moninkertaistuneet. Viranomaiset ovat ottaneet haltuunsa mielenosoituksia tukeneiden varakkaiden liikemiesten ja julkisuuden henkilöiden rahavaroja.²³ Iranin jo kolmatta viikkoa jatkuva tietoliikennekatko on aiheuttanut huomattavia tappioita iranilaisille Internetiä käyttäville yrityksille.²⁴ Tietoliikenneyhteyksien lisäksi myös satojen paikallisten sanomalehtien toiminta on estetty mielenosoitusten kukistamisen jälkeen.²⁵

Human Rights Activists in Iran -järjestö kuvaa Iranissa vallitsevan pelon ilmapiirin ja epävirallinen ulkonaliikkumiskielto iltaisin. Maan eri kaupunkien kaduilla partioi suuria määriä aseistettuja turvallisuusjoukkoja, jotka estävät ihmisiä kokoontumasta julkisille paikoille. Monissa kaupungeissa turvallisuusjoukkojen näkyvyys kaduilla ja asuinalueilla vahvistuu iltapäivisin ja illoin, minkä seurauksena ihmisten kerrotaan välttävän ulkona liikkumista ja varovan puheitaan julkisilla paikoilla.²⁶ IranWire-uutissivuston raportoinnin mukaan turvallisuusjoukot ylläpitävät tarkastuspisteitä ja tutkivat ohikulkijoiden puhelimia ja pidättävät heidät, jos löytävät kuvia ja videoita mielenosoituksista tai oppositiojohtaja Reza Pahlavista.²⁷

¹⁸ IranWire 21.1.2026.

¹⁹ Al-Jazeera 14.1.2026; CHRI 23.1.2026.

²⁰ FT 23.1.2026.

²¹ Iran International 14.1.2026.

²² RFE/RL 22.1.2026.

²³ Iran International 21.1.2026.

²⁴ RFE/RL 20.1.2026; HRANA 22.1.2026.

²⁵ Iran International 13.1.2026.

²⁶ HRANA 22.1.2026.

²⁷ IranWire 21.1.2026.

Lähteet

AI (Amnesty International) 14.1.2026. *Iran: Massacre of protesters demands global diplomatic action to signal an end to impunity.* <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2026/01/iran-massacre-of-protesters-demands-global-diplomatic-action-to-signal-an-end-to-impunity/> (käyty 26.1.2026).

BBC (British Broadcasting Corporation) 15.1.2026. *Iran authorities demanding large sums for return of protesters' bodies, BBC told.* <https://www.bbc.com/news/articles/c4g5md1n1yx0> (käyty 26.1.2026).

Bloomberg 22.1.2026. *Iran Protest Deaths Seen Rising With One Estimate Topping 20,000.* <https://www.bloomberg.com/news/articles/2026-01-22/iran-protest-deaths-seen-rising-with-one-estimate-topping-20-000> (käyty 26.1.2026).

CHRI (Center for Human Rights in Iran) 23.1.2026. *Iran: Mass Violent Arrests, Forced Confessions, Lawyers Blocked, Escalating Risk of Executions of Protesters.* <https://iranhumanrights.org/2026/01/iran-mass-violent-arrests-forced-confessions-lawyers-blocked-escalating-risk-of-executions-of-protesters/> (käyty 26.1.2026).

CNN (Cable News Network) 23.1.2026. *The night Iran went dark: Witness accounts and video reveal violence inflicted during Iran's internet blackout.* <https://edition.cnn.com/2026/01/23/middleeast/iran-internet-blackout-violent-crackdown-intl-cmd> (käyty 26.1.2026).

Engelsberg Ideas 6.1.2026. *Iran's new age of revolutions.* <https://engelsbergideas.com/notebook/irans-new-age-of-revolutions/> (käyty 26.1.2026).

EPC (European Policy Centre) 12.1.2026. *Iran at a crossroads: Repression, resistance and scenarios.* <https://www.epc.eu/publication/iran-at-a-crossroads-repression-resistance-and-scenarios/> (käyty 26.1.2026).

FT (Financial Times)

23.1.2026. *Donald Trump sends US armada towards Iran 'just in case'.* <https://www.ft.com/content/04190ed3-7631-4c75-8d16-1dc3dc5ded6f> (käyty 26.1.2026).

18.1.2026. *Tehran after the protests: patrols, propaganda and despair.* <https://www.ft.com/content/941878e6-a33d-44b7-9f04-fb4e9b117a78> (käyty 26.1.2026).

9.1.2026. *The exiled royal urging Iranians on to the streets.* <https://www.ft.com/content/c930adea-b9f8-4bcd-bfe5-ad9dad497106> (käyty 26.1.2026).

HRANA (Human Rights Activists News Agency)

26.1.2026. *Day Twenty-Nine of the Protests: Threats of Property Confiscation and the Continuation of Blocking and Intimidation Policies.* <https://www.en-hrana.org/day-twenty-nine-of-the-protests-threats-of-property-confiscation-and-the-continuation-of-blocking-and-intimidation-policies/> (käyty 26.1.2026).

22.1.2026. *Day Twenty-Six of the Protests: Government Commits Violence, Denies Responsibility, and Continues Mass Arrests.* <https://www.en-hrana.org/day-twenty-six->

[of-the-protests-government-commits-violence-denies-responsibility-and-continues-mass-arrests/](#) (käyty 26.1.2026).

HRW (Human Rights Watch) 16.1.2026. *Iran: Growing Evidence of Countrywide Massacres.* <https://www.hrw.org/news/2026/01/16/iran-growing-evidence-of-countrywide-massacres> (käyty 26.1.2026).

Iran International

25.1.2026. *Over 36,500 killed in Iran's deadliest massacre, documents reveal.* <https://www.iranintl.com/en/202601255198> (käyty 26.1.2026).

21.1.2026. *Iran after the crackdown: serenity on screens, grief on the streets.* <https://www.iranintl.com/en/202601208240> (käyty 26.1.2026).

15.1.2026. *Pay for bullets: How Iran pressures families after killing protesters.* <https://www.iranintl.com/en/202601151162> (käyty 26.1.2026).

14.1.2026. *How Trump's secondary tariffs could hurt Tehran.* <https://www.iranintl.com/en/202601143528> (käyty 26.1.2026).

13.1.2026. *At least 12,000 killed in Iran crackdown during internet blackout.* <https://www.iranintl.com/en/202601130145> (käyty 26.1.2026).

IranWire

22.1.2026. *Islamic Republic Publishes First Official Figures on Deaths in Nationwide Protests.* <https://iranwire.com/en/news/147959-islamic-republic-publishes-first-official-figures-on-deaths-in-nationwide-protests/> (käyty 26.1.2026).

21.1.2026. *Iran Orders Protesters to Come Forward or Face Punishment.* <https://iranwire.com/en/news/147928-iran-orders-protesters-to-come-forward-or-face-punishment/> (käyty 26.1.2026).

ISW (Institute for the Study of War) 9.1.2026. *Protests in Iran from 3:30 PM ET on January 8 to 3:30 PM ET on January 9, 2026.* <https://understandingwar.org/map/protests-in-iran-from-330-pm-et-on-january-8-to-330-pm-et-on-january-9-2026/> (käyty 26.1.2026).

Al-Jazeera 14.1.2026. *Iran's judiciary to speed up trials of accused in protests crackdown.* <https://www.aljazeera.com/news/2026/1/14/irans-judiciary-to-speed-up-trials-of-accused-in-protests-crackdown> (käyty 26.1.2026).

The New Yorker 22.1.2026. *As Told To: A Massacre in Mashhad.* <https://www.newyorker.com/news/as-told-to/a-massacre-in-mashhad> (käyty 26.1.2026).

NYT (New York Times)

25.1.2026. *How Iran Crushed a Citizen Uprising With Lethal Force.* <https://www.nytimes.com/2026/01/25/world/middleeast/iran-how-crackdown-was-done.html> (käyty 26.1.2026).

16.1.2026. *Iran Protests Quelled Since Deadly Crackdown, Residents Say.* <https://www.nytimes.com/2026/01/16/world/middleeast/iran-protests-deadly-crackdown.html> (käyty 26.1.2026).

RFE/RL (Radio Free Europe/ Radio Liberty)

22.1.2026. *EU To Target Iranian Minister, Security Chiefs Over Deadly Crackdown On Protesters.* <https://www.rferl.org/a/iran-eu-sanctions-protests-deaths/33656694.html> (käyty 26.1.2026).

21.1.2026. *'Bodies Behind Every Car': Witnesses Recount No-Mercy Killings In Iran's Central Cities.* <https://www.rferl.org/a/killings-iran-isfahan-protests/33655787.html> (käyty 26.1.2026).

20.1.2026. *Iran Is Still Offline. Will Access To The Global Internet Ever Be Restored?* <https://www.rferl.org/a/iran-internet-shutdown-censorship/33654841.html> (käyty 26.1.2026).

RUSI (Royal United Services Institute) 19.1.2026. *Is Iran at a Tipping Point? Protest, Military Escalation and Regime Survival.* <https://www.rusi.org/explore-our-research/publications/commentary/iran-tipping-point-protest-military-escalation-and-regime-survival> (käyty 26.1.2026).

The Sunday Times 17.1.2026. *Iran report says 16,500 dead in 'genocide under digital darkness'.* <https://www.thetimes.com/world/middle-east/article/iran-young-protesters-news-nsdztp5t2> (käyty 26.1.2026).

TIME 25.1.2026. *Iran Protest Death Toll Could Top 30,000, According to Local Health Officials.* <https://time.com/7357635/more-than-30000-killed-in-iran-say-senior-officials/> (käyty 26.1.2026).